

Slovo k povzbuzení na neděli 13. prosince 2020, na 3. neděli adventní
Biblická čtení: Iz 61,1-2a.10-11; Lk 1; 1Sol 5,16-24; Jan 1,6-8.19-28

Milé sestry, milí bratři,

třetí neděle adventní – nazvaná podle vstupní antifony mše svaté *Gaudete*, „Radujte se“, parafrázující slova svatého Pavla – má mezi čtyřmi adventními nedělami zvláštní postavení. To je vidět nejen na možnosti radostnější světlejší, růžové barvy liturgických rouch, do nichž se dnes při mši oblékají kněží a jáhni, ale je to slyšet i z radostného tónu dnešních biblických čtení i mešních modliteb: Oslava příchodu Mesiáše na zem se už prostě blíží.

Nejde ale jen o blížící se vánoční svátky, ale zejména o to, že spása, kterou Kristus přinesl, by nám tak měla být nějak blíže než tehdy, když jsme advent začali. Spása – odpuštění hříchů, tajemné přebývání Krista v našem srdci, vnitřní i vnější proměna celé naší existence jeho milostí k životu z víry, naděje a především z lásky – by nám tak měla být nějak blíže než před dvěma týdny. Kristus v uplynulých dnech již měl přijít nějak znovu i do našeho života a právě to by mělo být hlavním zdrojem naší duchovní radosti, k níž nás dnešní neděle vybízí.

A tak si můžeme třeba položit otázku, zda prožíváme aspoň nějak tuto duchovní radost, radost ze svého křesťanství, radost z příchodu Krista a jeho přebývání v nás. Jistěže odpověď je složitá, protože posouzení prožitku skutečné radosti je složitě, ale možná nemalá řada z nás si bude muset soudně přiznat, že v praxi možná ani moc nějakou zvláštní radost nezakouší. Nebo že aspoň nic takového příliš často nevnímá. Že Pavlova slova vybízející ke křesťanské radosti slyšíme sice jako pravdivou výzvu a snad jí i nějak rozumíme, víme, že bychom měli z křesťanství prožívat radost, snad to i chceme, ale ne vždy jsme schopni tuto výzvu naplnit. Navíc radost nelze mít přeci „na povel“, a to ani z Boha, ani „na povel“ Božího slova. Radost musí přijít sama, z nitra, je emocí, něčím, co je stavem naší existence, čeho nejsme tvůrci, pravá radost je darem Božím, je Boží darovanou přítomností.

Bez radosti však nelze žít a bez radosti ani nelze Pána Ježíše dost dobře následovat. Radost z Boha je sice darem, ale námi musí být přijat, není darem samozřejmým ani automatickým. Zkusme proto pro radost z Boha aspoň něco málo udělat, něco málo pro ni zkusit. Zaposlouchejme se třeba do dnešních biblických čtení, ne ve smyslu nějakého poslechnutí „povelu k radosti“, to prostě nefunguje, ale ve smyslu touhy dostat nějaký Boží impuls k radosti, radu, co pro ni udělat.

Začneme prvním čtením. Slyšíme další krásné zaslíbení z knihy proroka Izaiáše. Je z třetí části této prorocké knihy, z takzvané Knihy útěchy, jejímž lidským autorem již není sám Izaiáš, prorok žijící ve druhé polovině osmého století před Kristem, ale jinak neznámý prorok prorokující pod jeho jménem na sklonku babylónského vyhnanství, v polovině století šestého. Překrásné Boží zaslíbení, že Mesiáš přinese lidem «Hospodinovo milostivé léto», tak zaznívá do situace již téměř přes tři generace přetrvávajícího vyhnanství, do doby již dlouho trávající bolestné ztráty svobody a domova. Do doby ne nepodobné době naší...

V uších judských vyhnanců tak prorokovo slovo znamenalo nejprve zaslíbení snad již blízkého návratu z vyhnanství domů. Ale nejen to, znamenalo i zaslíbení nastolení Boží vlády mezi lidmi, napravení všech křivd, odpuštění dluhů, navrácení ztraceného, tedy zaslíbení skutečného milostivého léta. To totiž mělo být v Izraeli podle Mojžíšského zákona nastolováno každých sedmkrát sedm let, každý padesátý rok, ala bohužel k němu nejspíš nikdy nedošlo, Izraelité je nechtěli, nedokázali je nastolit. I proto je postihlo vyhnanství.

Návrat z vyhnanství se roku 538 před Kristem skutečně uskutečnil. Ani jím však Hospodinovo léto nakonec nezačalo, lidé se brzy „oklepali“ z vyhnanství a vrátili se „do starých kolejí“. Zbožní Izraelité tak začali zaslíbení interpretovat stále více mesiánsky, že to bude až od Boha poslaný Mesiáš, jehož příchodem konečně začne zaslíbený čas, bude nastolena Boží vláda, podle pozdně židovské apokalyptiky i tisíciletá mesiánská říše.

Mesiáš již přišel, Pán Ježíš již přišel, milostivé léto Hospodinovo tak bylo vyhlášeno. Každý člověk je může zakusit, když se Kristem životně potká, a také společenství Ježíšových následovníků a následovnic, společenství církve by mělo být prostředím, kde se to děje, kde milostivé léto pokračuje. V raných dobách církve tomu tak asi i mnohdy nějak bylo, když svatý Irenej mohl o církvi prohlásit, že její společenství je „rájem na této zemi“. Bylo tak radostí být nejen křesťanem, ale i v církvi.

Jenže možná na začátku církve, v dobách pronásledování tomu tak bylo. Nyní se leckdy zdá, že se skutečností „ráje na zemi“ mezi křesťany v církvi je to trochu podobné jako s naší radostí: Často zůstává jen slovem, jen pravdou víry (a to doslova), že by tomu tak mělo být.

V naší moci není nastolit Boží vládu mezi všemi lidmi, ani mezi všemi křesťany, v celé církvi. Ve své moci máme vždy jen sami sebe, a i to pochopitelně jen částečně a s mnoha omezeními, možná je v naší moci ovlivnit ještě nějak tu malinkou částku světa, ve níž žijeme, s Boží pomocí do mikrosvěta kolem sebe vnést i něco dobrého, něco Božího. Jediné, co můžeme pro nastolení milostivého léta Hospodinova mezi lidmi učinit, je tak se s Boží pomocí pokusit o aspoň nepatrné uskutečňování toho, co na zem přinesl Pán Ježíš a co nám svěřil jako formu své přítomnosti: pokusit se o zvěstování radostné zvěsti, o obvazování těch, jimž puká srdce, o oznámení propuštění zajatým, svobody uvězněným. Tehdy i my budeme moci, jak říká prorok, radostí zajásat v Hospodinu, naše duše bude moci radostí zaplesat v Bohu.

A možná to je jedna z hlavních věcí, které pro zisk skutečné radosti můžeme a máme učinit. Tím se vlastně dostáváme ke čtení druhému, z Pavlova Prvního listu Soluňanům, z úplně nejstaršího novozákonního spisu, napsaného někdy kolem roku 50. «Stále se radujte» slyšíme. Křesťanská radost je něčím, co má provázet křesťanskou existenci od samého prvopočátku. Spočívá v radostném poznání, že Mesiáš již skutečně přišel, a to pro všechny lidi, spočívá ve zkušenosti odpuštění hříchů, které Kristus přinesl, v najití smyslu a cíle života, v radosti z Boží láskyplné přítomnosti v nás a síly k dobru, v radosti z otevřeného nebe. Tím vším milostivé léto opravdu začíná. Pokud se člověk stane jeho součástí, jeho nástrojem, pokud začne konat to, k čemu nás Pán Ježíše pozval, může – i beze slov – ukázat ostatním na pramen radosti, na Pána Ježíše.

Ne nepodobně tomu, jak na Krista ukázal Jan Křtitel v dnešním evangelijním úryvku. On naplnil roli Předchůdce Mesiáše, roli proroka Eliášově, jehož návrat na zem se před příchodem Mesiáše očekával. Nezapřel, že on tím mesiášem není, naopak vyznal, že on je jen «hlasem volajícím na poušti» a že pravý Mesiáš již je mezi lidmi: «Mezi vámi stojí ten, kterého vy neznáte, jemu nejsem hoden rozvázat řemínek u opánek».

Tím myslel Kristovu přítomnost na zemi, mezi davem všech těch, kteří přicházeli k Jordánu se nechat pokřtít. Janova slova ale platí i v obecnějším, duchovním, alegorickém smyslu: Kristus je přeci stále tajemně přítomen – prostřednictvím různých forem své přítomnosti – v nás a mezi námi, ale my ho hledáme málo, žijeme s ním málo. I to je důvod, proč mnozí nejsme radostní a proč je tak málo milostivého léta Hospodinova mezi námi. I proto tak málo radosti dáváme dál, proto tak málo lidí může Krista poznat.

Resumé dnešních úryvků Božího slova, které by nám měly pomoci k radosti, snad tedy může být následující: Skutečnou radost můžeme zakusit v setkání s Pánem Ježíšem, otevřeme-li vztahu s ním své srdce, ne nepodobně jako když se v radosti setkají dva lidé, kteří se mají rádi. Můžeme zakusit radost z Boží lásky, z odpuštění hříchů, stále se opakujícího, z proměny srdce a z Boží nekonečné trpělivosti s námi. Radost dál můžeme zakusit, když se s Kristovou pomocí pokusíme být nástroji Boží dobroty na zemi, když učiníme něco pro milostivé léto Hospodinovo, což je forma našeho rozdělení se o radost s druhými, našeho ukázání na Krista. Radost z Boha na povel není, je ale možné tuto radost od Boha dostat a pak ji dávat dál. Jedním z prvních úkolů křesťana je tak chtít mít radost z Boha a udělat to jediné, co pro její dar udělat musíme: Dojít si pro ni k Pánu Ježíši, který přišel, stále přichází a ještě přijde...